Minister Rodziny,
Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.2.55.2024
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na oświadczenie złożone przez senatora Andrzeja Pająka na 19. posiedzeniu Senatu 3 października 2024 r. skierowane do Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie trudnej sytuacji domów pomocy społecznej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1283, z późn. zm.) domy pomocy społecznej (DPS) prowadzone są w ramach zadań własnych przez gminy lub powiaty, przy czym domy gminne finansowane są ze środków własnych gmin (w tym z odpłatności mieszkańców i ich rodzin), zaś domy powiatowe ze środków własnych powiatu (w tym odpłatności mieszkańców, ich rodzin oraz gmin) i dofinansowywane z budżetu państwa. Domy regionalne mogą być finansowane jako zadanie własne lub dofinansowywane z budżetu państwa. Podkreślenia wymaga zatem fakt, że prowadzenie domów pomocy społecznej jest zadaniem własnym jednostek samorządu terytorialnego.

Od 1 stycznia 2004 roku, zgodnie z art. 53 ustawy z dnia 1 października 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 1572), powiat otrzymuje dotację na mieszkańców domów pomocy społecznej (placówek prowadzonych w ramach zadania własnego lub na zlecenie powiatu) umieszczonych tam na podstawie skierowania wydanego przed 1 stycznia 2004 roku (tzw. „stare zasady"). Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, w zależności od sytuacji finansowej domów pomocy społecznej w powiecie oraz od dochodów uzyskanych z tytułu odpłatności za pobyt mieszkańców w tych placówkach, wojewoda może zwiększyć kwotę dotacji dla powiatu do 20%, a w przypadku domów pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, w których odpłatności za pobyt są najniższe, nawet o 50% .Dotacja, przekazywana jest przez wojewodę w okresach miesięcznych na podstawie informacji o aktualnej liczbie mieszkańców placówek, których skierowano tam przed 1 stycznia 2004 r. i miesięcznych kosztach utrzymania tej liczby mieszkańców, uzyskanych za miesiąc poprzedzający miesiąc, na który dotacja jest ustalana. Miesięczną kwotę dotacji dla powiatu ustala się w wysokości odpowiadającej iloczynowi liczby mieszkańców placówek w powiecie i średniego miesięcznego kosztu utrzymania w DPS, pomniejszonemu o dochody uzyskiwane z odpłatności za pobyt mieszkańca w domu pomocy społecznej.

Do wyliczenia dotacji przyjmuje się średni miesięczny koszt utrzymania w DPS, nie wyższy jednak niż średnia miesięczna kwota dotacji wyliczona dla województwa. Średnią miesięczną kwotę dotacji dla województwa stanowi ustalana w budżecie wojewody miesięczna kwota dotacji przeznaczona na działalność placówek, ustalona zgodnie z powyższym, bez wydatków inwestycyjnych, podzielona przez liczbę mieszkańców w tych DPS-ach.

Ponadto wyjaśniam, iż niezależnie od tego, czy mieszkaniec został przyjęty do domu pomocy społecznej przed 1 stycznia 2024 r. czy po tym terminie, średni miesięczny koszt jego

tel. 222-500-108
info@mrips.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina

ul. Nowogrodzka 1/3/5
00-513 Warszawa

utrzymania w domu pomocy społecznej wyliczany jest na podstawie art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej stanowiącego, iż koszt ten równa się kwocie rocznych kosztów działalności domu, wynikającej z utrzymania mieszkańców, o których mowa w art. 55 ust. 1 ww. ustawy, z roku poprzedniego, bez kosztów inwestycyjnych i wydatków na remonty, powiększonej o prognozowany średnioroczny wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, przyjęty w ustawie budżetowej na dany rok kalendarzowy, podzielonej przez liczbę miejsc, ustaloną jako suma rzeczywistej liczby mieszkańców w poszczególnych miesiącach roku poprzedniego w danej placówce.

Środki na dofinansowanie realizacji zadań, o których mowa w art. 19 pkt 10 ustawy o pomocy społecznej, tj. na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej, w oparciu o art. 53 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego planowane są na poziomie wojewodów w trakcie prac nad projektem ustawy budżetowej, w oparciu o limit wydatków przyznany przez Ministra Finansów. Zgodnie z ustawą budżetową na rok 2024 w budżetach wojewodów zaplanowano na rok 2024 na ten cel 838 222 tys. zł (poziom z ustawy budżetowej na rok 2023, przy zmniejszającej się rok do roku liczbie dotowanych pensjonariuszy DPS, tj. przyjętych do tych placówek na tzw. starych zasadach). Wojewoda, w oparciu o przyznany przez Ministra Finansów na etapie prac nad projektem ustawy budżetowej limit wydatków na zadania z pomocy społecznej, planuje wydatki na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej. Należy jednocześnie podkreślić, że wszelkie decyzje w zakresie podziału i dysponowania ww. dotacją należą do wyłącznej kompetencji właściwych wojewodów, a co za tym idzie mogą oni dokonywać zmian w planie wydatków przyjętym w ustawie budżetowej - także zmniejszając lub zwiększając plan wydatków.

Wojewoda Małopolski, dokonawszy analizy budżetu po III kwartale 2024 roku, podjął decyzję o przekazaniu dodatkowej kwoty 2 996 146 zł środków wygospodarowanych z budżetu Wojewody Małopolskiego z przeznaczeniem na zabezpieczenie bieżących zadań własnych powiatu, o których mowa w art. 19 pkt 10 ustawy z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, tj. na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej, w oparciu o art. 53 ustawy o dochodach jednostek samorządu terytorialnego.

Minister Finansów w sierpniu br. zadeklarował, że jednostki samorządu terytorialnego jeszcze w 2024 r. otrzymają dodatkowe wsparcie w wysokości 10 mld zł. W Ministerstwie Finansów wypracowane zostały zasady podziału tych środków na poszczególne jednostki samorządu terytorialnego, zgodnie z którymi w 2024 r, jednostki te otrzymają dodatkowe dochody, w łącznej wysokości 10 mld zł, w celu wsparcia realizowanych zadań. Środki, o których mowa, będą stanowić znaczące wsparcie jednostek samorządu terytorialnego. Samorządy będą mogły wydatkować otrzymane środki w sposób elastyczny, przeznaczając je zarówno na wydatki bieżące, w tym również na wsparcie dla domów pomocy społecznej, jak i na inwestycje.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej dostrzega kwestie zwiększonych potrzeb w zakresie finansowania bieżącej działalności domów pomocy społecznej, dotyczące mieszkańców umieszczonych w placówkach na tzw. „starych zasadach".

W ostatnich latach, w wyniku reform podatkowych, które przyczyniły się do zmniejszenia dochodów budżetowych oraz zwiększenia wydatków bieżących spowodowanym m.in. inflacją, trudności jednostek samorządu terytorialnego w realizacji ich zadań własnych pogłębiały się. Dotyczyło to także utrzymania bieżącej działalności domów pomocy

społecznej. W związku z tym, zaproponowano rozwiązania mające na celu wsparcie finansowe samorządów w realizacji zadań związanych z finansowaniem DPS. **W budżecie przyjętym przez Sejm na rok 2025 zwiększono środki w rezerwie celowej budżetu państwa o dodatkowe 80 mln zł z przeznaczeniem na dofinansowanie bieżącej działalności domów pomocy społecznej, w których przebywają mieszkańcy przyjęci do tych placówek przed 1 stycznia 2004 r., a także osoby ze skierowaniami wydanymi przed tym dniem. Będzie to pierwsze od wielu lat tak duże wsparcie finansowe dla powiatów prowadzących DPS, w których przebywają pensjonariusze umieszczeni na tzw. „starych zasadach".** Proponowane zwiększenie środków na bieżącą działalność domów pomocy społecznej jest odpowiedzią na postulaty zgłaszane przez stronę samorządową oraz podmioty prowadzące te placówki.

Należy wspomnieć, że podjęto działania nad rozwiązaniami systemowymi w zakresie możliwości wsparcia finansowego wynagrodzeń pracowników służb społecznych - w tym także tych zatrudnionych w domach pomocy społecznej - ze środków budżetu państwa. Do ustawy o pomocy społecznej wprowadzono zmianę, która umożliwiła przyjęcie przez Radę Ministrów Uchwały nr 62 Rady Ministrów z dnia 19 czerwca 2024 r. w sprawie ustanowienia rządowego programu „Dofinansowanie wynagrodzeń pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w postaci dodatku motywacyjnego na lata 2024–2027". W 2024 r. środki zostaną przyznane w okresie 1 lipca do dnia 31 grudnia 2024 r. Na wypłaty dodatków dla 56 884 pracowników domów pomocy społecznej uruchomiono środki w wysokości ponad 393 mln zł.

Informuję, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej powołano Zespół do spraw reformy systemu pomocy społecznej, złożony z ekspertów, praktyków oraz osób ze świata nauki, który przyjrzy się funkcjonującym rozwiązaniom prawnym i organizacyjnym w obszarze pomocy społecznej, a następnie wyznaczy obszary i kierunki zmian, by na tej podstawie wypracować pożądane rozwiązania reformujące system pomocy społecznej. Wśród członków zespołu znaleźli się również przedstawiciele Ogólnopolskiego Forum Domów Pomocy Społecznej oraz Ogólnopolskiego Stowarzyszenia Dyrektorów Samorządowych Domów Pomocy Społecznej.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Katarzyna Nowakowska
Podsekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/